

DOCUMENTS

LA MORT DEL CABDILL MORISC MELLINI ACLARIDA QUATRE SEGLES DESPRÉS

Francisco J. Caravaca Dasí

Les cròniques de l'època refereixen que el 29 de Novembre de 1609 es van rendir els moriscos que s'havien revoltat en la Serra de Laguar. Encara que la batalla decisiva es va donar el dia 21 de dit mes, la retirada dels més insurgents cap a les serralades mes altes d'aquells paratges del Penyal de Laguar, va retardar per uns dies l'execució del decret d'expulsió. Es refereix així mateix que en dita jornada varen matar a Mellini, que era qui liderava les forces morisques; atribuint l'autoria d'esta mort al sergent de la Companyia de D. Sancho de Luna, Francisco Gallardo. Així consta en els relats d'Escolano, Bleda, Boronat¹ et.

No obstant, i a la llum del document que hui aportem, el vertader autor de la mort de Geroni Mellini i qui a més li va arrabassar la bandera que portava, va romandre en l'anonimat, a pesar que ell mateix va pretendre deixar constància de dita gesta, per a gloria pròpia o de la seua família i en tot cas per a perpetuar la memòria.

En efecte, el dia 5 de desembre d'aquell any, al poc de conclosa la rebel·lió de Laguar i quan la majoria de la gent que havia format part dels batallons de la milícia ja s'havien restituit als seus respectius llocs d'origen, a Xixona s'iniciava davant de la Cort del Justícia de dita vila i a instancies de Joan Llinares autor material i verdader de la mort de Mellini una deposició de testimonis tendent a justificar precisament esta circumstancia.

Anys mes tard, en 1631, va sol·licitar el propi interessat que es registraren dites diligencies en la Cort Civil de València dins la sèrie de *Manaments i Empares*. Potser, ho fera per a sol·licitar alguna prebenda o favor de la Cort a Madrid per a sí o els seus descendents -per al que era preceptiu el certificat de dita Institució- o potser, no mes ho fera dolgut per no vore inclós en les cròniques dels seus contemporanis

¹“...El día 21 de Noviembre se entabló un combate formal en el que murió el reyezuelo Millini a un golpe certero de Francisco Gallardo, sargento de la compañía de Luna y que fué uno de los pocos que llegaron hasta el llano de Gargas para desalojar de aquellas trincheras a los capitanes rebeldes, que fueron luego a guarecerse al castillo de Pop...” Pascual Boronat y Barrachina T-2 pág 230.

que l'havien expressament ignorat com un dels vertaders protagonistes d'aquella revolta. Desconeixem per ara, si ho va fer valdre per al primer objectiu; però sens dubte li va servir per a que quatre segles després se li reconega el *mèrit* que injustament se li va negar com s'extrau de la transcripció literal del document que hui portem a col·lació²:

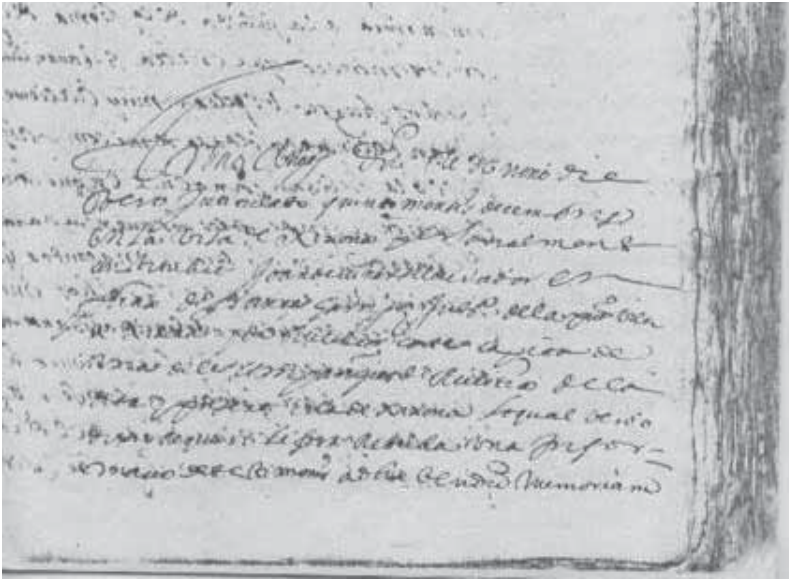
*Anno a Nativitate Domini Millesimo sexcentesimo
nono die
vero intitulado quinto mensis
decembris*

En la vila de Xixona personalment / constitueit Joan de Llinares llaurador en / presencia de Francés / Garrigós Justicia de la present vila / de Xixona y de Melchor Cortes capita de / una de les companyes de la milicia de la / present vila de Xixona lo qual verbo / dix e requir li fora rebuda una info / macio de testimonis ad habendum memoriam / in futurum a fi i efecte de provar com lo / dit Joan de Linares en lo encontre i batalla que / se ha tengut en la Serra de Laguar ab los / moriscos que en dita Serra se havien alsat / ha mort de ses mans a Geroni Mellini Rey / elegit entre dits moriscos el qual aixi mateix / li havia llevat una Bandera de tafeta / groch la qual lo dit Joan de Linares havia / entregat al dit Melchior Cortés, i de tot / lo qual aquell me ha donat una certificadoria / de sa ma la qual es del thenor seguent: Mel / Chor Cortes capitán de una de las companyas de / Milicia de la Villa de Xixona, certifico y hago / fe que en el encuentro que tuve en mi / companya a la subida de la Sierra de Laguar / con los moriscos que en ella estaban levantados / y hechos fuertes vi pelear muy valientemente / a Joan de Linares soldado de mi companya / asi a la subida como en el enquentro hacia / el Peñon a donde todos los que quedaron se / retiraron hizo su dever matando a Geroni / Mellini Rey que entre los dichos moros / estava elegido quitandole una bandera la / qual me entrego y assi lo continuo hasta / fenecerse esta faccion. Y por ser assi / verdad y a pedimento del dicho / Joan de Linares le di la presente firmada / de mi mano que es fecha en Xixona a tres / de Deziembre del año 1609. Melchior Cortes / Capitan.

E lo dit Justicia provehí ques sia rebuda la informacio / de testimonis requesta per lo dit Joan de Linares,

E per execució de dita provisio fonch rebuda la infor / mació de testimonis del thenor seguent per mi /

² Arxiu del Regne de València. Manaments i Empars, Any 1631, llibre 5, fols 43r-46r

*Baltasar Soñer notari scriva de la Cort del / dit Justicia
en presencia de aquell y del dit Melchor / Cortes capita.*

*Die V mensis decembris anno
a nativitate domini MDCVIII*

*Antoni Matari morisco de la vila y Baronia / de Relleu
de present atrobat en Xixona de edad / que dix ser de trenta
y dos anys poch mes o menys / etc per dita informacio
rebut loqual jura / in forma (-) dir veritat etc / fonch
interrogat etc / E dix que lo disapte que contavem vint / y
dos dies del propassat mes de nohembre / del corrent any
a la matinada a la que / foren acomesos los moriscos que
estaven / alsats en la Serra del Aguar quant / foren prop
lo peñó ahon se retiraren / fonch mort Geroni Mellini al
qual / tenien elegit Rey los dits moriscos al qual / mata
Joan de Linares de una alcabusada / y puñalades tot lo
qual diu ell testimoni perço que / estava en companya
de dit Mellini y al / temps que veu que aquell caygue ell
testimoni / y los demes se retiraren un poch y veu com
lo dit / Joan de Linares acaba de matar a puñalades / a
Geroni Mellini y li lleva la bandera que / portava y en
apres fonch elegit per Rey de dits / moriscos un germá
del dit Geroni Mellini / el qual despres fonch capturat ab
los demes / moriscos del dit Peño y aço es etc / e com no
sabes escriure feu de sa ma la creu.*

Dicto die

Joan Castellano ferrer morisco natural de la / vila y Baronia de Relleu de edad que dix ser / de trenta anys poch mes o menys testimoni per dita / informació rebut lo qual jura in / forma jurist dir veritat etc / fonch interrogat etc / e dix que lo dia en que foren acomessos los moriscos / que estaven en la Serra del Aguar veu ell / testimoni que la companya y soldats de Xixona anava / la primera perseguint a dits moros y / fent retirar aquells al peño que en dita serra / esta entre els quals soldats veu a / Joan de Linares el qual haventse apartat / un poch de la demes gent de dita companya / acostantse prop als moriscos ab un alcabus / que portava tira una alcabusada de la / qual nafra a Geroni Mellini Rey que tenien / los moriscos elegit en dita Serra el qual / portava una bandera y havent caigut de dita / alcabusada ell testimoni y los demes moriscos que esteven / en companya del dit Geroni Mellini se reti / raren enves lo Peñó y volent tornar a (-) / veu que lo dit Joan de Linares estava pegant de pun / ñalades al dit Geroni Mellini y veu tambe com / sen porta la bandera que aquell portava / y despres en lo peño com estaven sens Rey / per la mort de Geroni Mellini fonch elegit lo / germa de aquell y aço es etts / e com no sabes escriure feu de sa ma la creu seguent

Dicto die et anno

Lorens Ivanyes, ciutada de la vila de Xixona de / edad que dix ser de vint y quatre anys poch / mes o menys testimoni per dita informació rebuts / lo qual jura a nostre Señor Deu dir veritat etc / fonch interrogat / e dix que lo dispte que foren acomesos los moros / de Laguar anant ell testimoni en companya de / Melchor Cortes capita de la present vila a la que / foren prop lo peño ahon se retiraren los dits / moriscos veu ell testimoni que Joan de Linares / soldat de dita companya se apartava un poch de / la demes gent anant deves los moros y tira una / alcabusada a un morisco que portava una / bandera de la qual escopetada caygue / y los demes moros que estaven en sa companya / se retiraren enves los penyo y lo dit Joan / de Linares llansa ma de un puñal y ana hon / estava lo dit morisco y lo acaba de matar / a puñalades y sen porta una Bandera que dit morisco / portava la qual dona a Melchor / Cortes capita de la present vila qui present esta y / hoy dir en continent que dit morisco era lo Rey / que tenien los moriscos elegit y aixi / mateix

ha hoit dir despres publicament / aixi en la dita Serra del Aguar com en la present vila y ha vist ell testimoni que lo / dit Joan de Linares aixi a la muntada / de dita serra com en tot lo temps que dura / la dita guerra pelea molt valerossament / fent lo que li tocava y possat a molts grans perills de la vida e aço es etc /Llorens Yvanyes.

Dicto die et anno

Llorens Bernabeu llaurador de dita vila de / Xixona de edad que dix ser de quaranta / anys testimoni per dita informacio / rebut lo qual jura etc dir veritat etc / fonch interrogat etc / E dix que en lo dia en que foren acomesos / y sels dona la batalla als moriscos que / estaven alsats y retirats en la Serra del / Aguar anant ell testimoni per soldat dels de la companya / de Melchor Cortes capita de la present vila quant / foren prop lo peño ahon se anaven retirant dits / moriscos veu ell testimoni que Joan de Llinares se / aparta un poch de la demes gent y tira una / alcabusada de la qual veu ell testimoni que caygue / un morisco el qual portava una bandera y / al temps que caygue se apartaren y / fugiren los moros y lo dit Joan de Linares ana / al dit moro y li pega de punyalades acabantlo / de matar y li prengue la bandera / la qual dona y entrega al dit Melchor / Cortes capita qui present esta y ha oit dir aixi / en la dita Serra del Aguar com en altres parts / y en la present vila com lo dit morisco que portava / la dita bandera al qual mata lo dit Joan / de Linares era lo Rey que tenien elegit / los dits moros en la Serra del Aguar y / aço es etc / E com no sabes scriure feu de sa ma la creu seguent.

La preinserta requesta e informacio de / testimonis es estada treta de son original / registre de la Cort del Justicia de la vila de Xexona / per mi Baltasar Sonyer notari.

